

2014 m. lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos temos

KALBA

1. Kultūroje vyrauja du požiūriai į kalbą: vienas teigia, kad kalba – tai stipri kuriamoji galia, kitas – kad ji tėra pragmatinis įrankis. Kuriam požiūriui pritariate jūs? Savo mintis pagrįskite pavyzdžiais.
2. Ar kalbos žaismė reikalinga šiandienos viešajam gyvenimui? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
3. Teigiama, kad plintant globalizacijai tokių mažų tautinių kalbų, kaip lietuvių kalba, struktūra ir kokybė neišvengiamai pasikeis – svarbu, kad kalbos pavadinimas išliktų ir kad turėtume su kuo tapatintis (kalbininkas G. Subačius). Įvertinkite tokį požiūrį. Savo mintis pagrįskite pavyzdžiais.
4. Stilinga kalba – autoriaus gebėjimas savitai perteikti individualią patirtį ir išvalgas, jaučiant atsakomybę už kiekvieną žodį. Ar šiandienos rašytojams būdinga tokia atsakomybė? Savo požiūrį pagrįskite lietuvių literatūros pavyzdžiais.
5. Naujažodžiai – dažnai nesantaikos akmenys: kalbininkai siūlo žodį, visuomenė piktinasi (kalbininkė J. Zabarskaitė). Pateikite tokių nesantaikos pavyzdžių. Kuo ir kodėl jie neįtiko visuomenei? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
6. Kaip šiuolaikiniai rašytojai keičia ir atgaivina kalbą? Savo požiūrį pagrįskite lietuvių literatūros pavyzdžiais.
7. Kurie lietuvių kalbos aspektai geriausiai atskleidžia tautos mentalitetą? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
8. Kaip Cicerono moralinių reikalavimų oratoriui laikomasi šiandien? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
9. Ką reikėtų daryti, kad lietuvių kalba būtų prestižinė, plačiai vartojama kultūroje, mene, moksle ir neliktų tik buitine namų kalba? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
10. Kokių rašymo subtilybių ir kodėl norėtumėte išmokti iš šiandienos publicistų? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
11. Lietuvių literatūrinė kalba tampa vis lėkštesnė, siauresnė, ji taip banalėja, kad greitai ja jau negalėsime išreikšti lietuvio egzistencijos pilnatvės (rašytojas L. Jakimavičius). Įvertinkite tokį požiūrį. Savo mintis pagrįskite pavyzdžiais.
12. Kokia šiuo metu diskusijų kokybė viešojoje Lietuvos erdvėje argumentavimo aspektu? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
13. Senosios Lietuvos literatūros kūrėjai gerai išmanė retorikos meną. Remdamiesi literatūros pavyzdžiais aptarkite, ar ši retorika daro poveikį šiuolaikiniam skaitytojui.
14. Lietuvoje tarmės laikomos didele vertybe ir saugotinu kultūros paveldu, bet viešumoje, žiniasklaidoje vartotina tik bendrinė, griežtai norminė kalba. Kokią įtaką ši kalbos politikos nuostata daro galimybėms puoselėti ir kalbą, ir jos tarmes? Savo išvalgas paremkite pavyzdžiais.
15. Šiandien ir patys Lietuvos kalbininkai skirtingai vertina kalbos norminimą. Argumentuotai išsakykite savo nuomonę, kokia kalbininkų įtaka besikeičiančiai kalbai būtų prasminga.

LITERATŪRA (KULTŪRA)

16. Kaip tautiškumas reiškiasi XX a. pab. ir XXI a. pr. lietuvių literatūroje? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
17. Ar daugiakultūriškumas laikomas vertybe skirtingų epochų Lietuvos literatūroje?
18. Kodėl naujausioje lietuvių literatūroje daugėja kūrinių karo, pokario temomis? Pristatykite kelis ir įvertinkite juos etiniu ir estetiniu požiūriais.
19. „Tai, kad dabar reikalaujama „hepiendų“, liudija pakitusią nuostatą. Mes norime, kad viskas gerai baigtųsi. Duokite mums laimingą pabaigą! Duokite prekę!“ (poetas S. Geda) Ar ši mintis taikytina tik šių dienų literatūrai? Savo požiūrį pagrįskite lietuvių literatūros pavyzdžiais.
20. Kaip pilietiškumas reiškiasi skirtingų laikotarpių Lietuvos literatūroje? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
21. Ar sutinkate su mintimi, kad lietuvių literatūra neturi stiprių romano žanro tradicijų? Savo požiūrį pagrįskite lietuvių literatūros pavyzdžiais.
22. Ar visuomenei reikalingi rašytojai moralistai? Savo požiūrį pagrįskite lietuvių literatūros pavyzdžiais.
23. Ar senuosiuose Lietuvos literatūros tekstuose ryškėjanti laisvės samprata aktuali šiais laikais? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
24. XX a. pabaigoje svarstyta: lietuvių literatūroje nėra tikros moters, gal dėl to vis grįžtame prie Šatrijos Raganos, užčiuopusios pradinę stadiją intelektualios, visuomeniškos, turinčios vidinį gyvenimą moters (literatūrologė V. Kelertienė). Ar atsirado tikrų moterų XXI a. lietuvių literatūroje? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
25. Ar senoji Lietuvos literatūra, skaitytojui siūlantį tapatintis su valstiečiais arba riteriais ir bajorais, gali būti įdomi šiandienos jaunimui? Savo požiūrį pagrįskite pavyzdžiais.
26. Klasikinių tekstų ekranizacijos ir inscenizacijos visuomet permąsto kultūrą, istoriją. Patvirtinkite arba paneikite šią mintį remdamiesi lietuvių literatūros klasikos teksta ir jų ekranizacijomis ar inscenizacijomis.
27. Ar verta literatūrą skaityti kaip vienos ar kitos epochos dokumentą? Savo požiūrį pagrįskite Lietuvos literatūros pavyzdžiais.
28. „Ten, kur ramiai miegama ir sočiai valgoma, didelių menininkų neiškyla. Reikia didelių įtampų, grėsmių.“ (literatūrologė V. Daujotytė) Ar pritariate tokiai nuomonei? Savo įžvalgas paremkite lietuvių literatūros pavyzdžiais.
29. Kiekviena epocha kuria savo literatūrinį herojų. Kokį jį matote šiandieninėje lietuvių eseistikoje?
30. Ar pritarumėte nuomonei, kad meniniam talentui reikštis padeda savanoriška ar priverstinė emigracija, susidūrimai su svetimomis kultūromis? Savo įžvalgas paremkite lietuvių literatūros pavyzdžiais.